

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.
Előfizetési ár:
Hegyedévre 2 korona 80 fillér. Félévre 5 kor. Égész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Harris-ház,
hová a kérésatok címzendők.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

A várakozás politikája.

Várakozni, mindig csak várakozni, ez volt váltig a magyar ellenzék politikája, ez a legnagyobb büne is, melynek a következményeit nyögjük. Ez az a nagy szerencsétlenség mely nem engedi az országot nyugalomhoz jutni. Kezdődött a várakozás ez a politikája a sötét elnyomatás éveiben. Ekkor kezdték hirdetni, hogy lesz ez még másképpen is. És ez akkor még természetes volt, mert azt értették alatta, hogy lesz még nemzeti kormány, mely sérelmeinket orvosolja és az ország ügyeit nemzeti irányban és szellemben viszi.

1867. meghozta a nemzeti kormányt. Nemzeti törekvéseink minden vonalon tért foglaltak és a nemzeti élet előtt megnyitott annak lehetősége, hogy rendes mederben fejlődjen tovább. A nemzeti, egységes magyar állam kiépítése volt ekkor a nagy feladat. Komoly törekvést, szívós, kitartó igyekezetet igényelt volna ez a nagy munka, mely azonban igazában soha sem vette kezdetét a maga egészében. Nem vette pedig kezdetét azért, mert az ellenzék egy része ekkor is teljes passzivitásban maradt s állandóan azt hirdette, hogy a 67-es alap csonka mű, jogfeladás, végső fokon éppenséggel bahaárulás. Mindezek a tanok jó, termékeny talajra találtak, mert fűszerezve voltak annak a hirdetésével is, hogy ez a mai állapot úgyis csak ideiglenes, úgyis ez, meg az, fog történni, ekkor aztán majd „igly lesz”, meg „úgy lesz”. Az 1848. év eseményeit és törvényeit úgy tüntették fel, hogy a törvények betűszerinti értelmükben rögtön végrehajthatók, az azon évi eseményeket pedig egyszerűen meg kell ismételn.

Nagy szerencsétlensége a nemzetnek, hogy ezt sokan mind készpénznek vették és a szerint is cselekedtek. A nemzetet mind nagyobb része lépett passzivitásba és helyezkedett arra az álláspontra, hogy csak várni kell; majd elkövetkezik az aranykor. De az bizony nem következett be. E helyett beálltak a tétlen várakozás következményei. Hiszen negyven évnek erőtgyűjtésre és fejlődésre kiválóan alkalmas békés korát pocskolta el a nemzet meddő, üres passzivitásban, várakozva, álmodozásba merülve.

Mikor aztán ennek a lethargiának következményei: az anyagi zavarok fokozott mértékben éreztették hatásukat; amikor az ország nem haladt úgy, ahogy haladnia lehetett és kellett volna

és mikor mindez már nagyon is beszűkítő lett: az ellenzéknek kapóra jött ez az állapot, mert nagy hangon mutathatott rá, hogy — megmondtuk ugy-e, hogy minden bajnak szülőke a 67-es alap és a kormány.

Hogy úgy van, amiként ők mondják, nagyon valószínűnek is látszott, tehát hitték is a tömegek, melyek mindig középük dobott jelszavak után igazodnak. Természetes, hogy így még ádázabban fordulhattak a 67-es alap és a mindenkori kormányok ellen; míg végre 1898. óta türethetlenné váltak a közállapotok, mert az addig passzív rezisztencia, ekkor már türelmet vesztve — tetlegességgé kezdett fajulni.

Most, a januári választások óta a nemzet kívánságai a végtelékig vannak felcsigázva. A négy évtizeden át hívó, várakozó nemzet elérkezettnek látja az időt, hogy most már minden kívánság megvalósul, még pedig kinek-kinek a maga egyéni felfogása szerint. Ez élesítette ki oda a helyzetet, mely mellett ma már minden kormány lehetlenné lesz. Mert ha csupa mennyei felbősségű lényekből állitanának is össze egy kormányt, az ma éppen olyan tehetetlen lesz, mint amilyen az utóbbi 10 évben minden magyar kormány volt.

Megcsinálták a nagy kavarodást, fölkavartak minden szenvedélyt, lázba hozták az egész országot s most aztán mindezzel szemben tehetetlenül áll maga az ellenzék is, amíg csak ellenzék marad. Ha pedig kormányra lép, ez sem lesz kisebb baj, mert programja olyan, hogy megvalósításának megkezdése is alkalmatlan arra, hogy 1848-at megismételje, hogy az összes nemzeti-ségeket ellenünk támassza, vagy előtűk a fegyvert letegye, vagy — ami a legrosszabb, hogy a monarchia másik államával és a dinasztiaival hajba kapjunk.

Mi módon fognak hozzá a lángra lobbantott kedélyek lecsillapításához: erről nem szól a program; pedig erre lenne nagy szükség és ezt tudni, volna jó. Ellenben holtbizonyos az, hogy ez a program legalkalmasabb arra, hogy ebben a szerencsétlen országban soha nyugalom ne legyen. Hiszen hallottuk már bőven, hogy, ha a 67-es alapon célt érnek, vagyis kormányra jutnak, akkor következik a harc folytatása 48-as, illetve 49-es alapon. Ez pedig csak örök harcot jelenthet, holott nekünk örök békére volna szükségünk.

Mit eredményezett hát az ellenzék 4 évtizeden át folytatott várakozási politikája? Azt, hogy a nemzet képtelen

lett helyzete elfogulatlan megértésére és megítélésére. Hol rózsás színben lát maga körül mindent, hol meg a leg-sötétebb szemüvegen át nézi az eseményeket. Arany középútát nem ismer. Elszokott a komoly gondolkozástól. A külső és belső helyzetet könnyelműen mérlegeli. Kell, vagy nem kell; beugrik a legválságosabb idők számára fentartott fegyverek használatába, szinte ok nélkül idéz föl nagy, veszedelmes válságokat. Így aztán a kormány, a parlament, a hatóságok iránt való tisztelet és bizalom meglazul, a törvényeknek csak az engedelmességek, aki éppen akar, mert mindenki úgy magyarázza, ahogy neki kényelmesebb és bekövetkezik, sőt már be is következett az anárkia kora, mert csak annak lehet igazában nevezni ezt a kort, mely súlyos átokként nehezedik a nemzetre.

A hű politikai ábrándok, a légvárak építésének kora lejárt. Ma már a hű is eléggé léha francia nemzet is megtanulta azt: mit jelent a helyzet komoly mérlegelése. Ma már, az 1870-ki bajok után a francia nemzetet se lehet egykönnyen üres jelszavakkal nagyobb vállalkozásoknak nekiugratni. Csak a magyar a jó médium még, akinek nem volt elég a multak annyi keserű tanulsága. Minket még bele lehet ugatni, 40 évi álmodozó várakozás után, egy épp olyan indokolatlan politikai vállalatba, amilyen indokolatlan volt az azt megelőző 40 évi üres ábrándozás egy olyan jövő felől, mely ott éltetett ugyan néhány fölizgult agy képzeletében, de gyakorlati megvalósulásra sohasem számíthatott.

A negyven évi várakozás és tétlenség eredménye — szomorú, de igaz — csak az, hogy a magyar nemzet sulya a külföldön csökkent, vagyonsága apadt, természetes jó határaink ma is ellenséges érületű nemzetiségek kezén vannak, mert mi arrafelé nem gravitáltunk soha. A nemzetiségek befelé is a mi rovásunkra terjeszkednek. Mindenek pedig — váltig azt harsogják ma is botorul — a 67-es alap és az egymást követő kormányok az okai és ebben a vad föltevésben elég megnyugvást találnak arra, hogy a várakozás politikáját tovább folytassák.

Az elvakított, felzaklatott nemzet pedig nem veszi észre, hogy minden-kép lengyel politikát követnek a vezetői, mely csakhamar okot adhat a körülöt-tünk levő szláv és német elemeknek a beavatkozásra. Hogy aztán mi következik: könnyű kitalálni, ha áttekintünk Lengyelországba. Ha így sietünk, eljut-

hatunk ennek állapotához, ha siettetjük a dolgot: túl is haladhatjuk.

Más idők: más egyének és elvek. Valamikor, nem oly régen ugyanolyan rettenetesen és kegyetlenül tamadta a sajtó Banffy Dező barót, ahogy ma Rudnay, Laszberg grófit vagy Fejérvary barót támadja. Könnyű visszalelkezni arra az időre. A hazaáruló, kutyahitű osztrák csatlós, burgalakaj cinevezések akkor Banffy báróval szemben a legenyhébbek közé tartoztak és hogy ő Ausztria szolgálatában állva, a magyar nemzeti érdeket pénzért árulja el: az a kkor i köztudatban szinte megöröztött meggyőződésnéként élt. A hajszá, mely még a bukása után sem szűnt meg, szinte vérszagu volt. Banffy temetéséről, erkölcsi r vatalorú íródtak hajmeresztő cikkek, mikben még osaládi tüzhelyét is gyalázn i gyekertek

Mindaz a kegyetlenkedő hajszá azonban, úgy látszik mitsem értett az ő politikai egyéniségének, mert ime, ma ugyanaz a sajtó, változván az idők és az elvek, az ugyancsak túrelmes papirosan Banffy barót hirdeti egyik legnagyobb magyarának. Akik ellen ma folytat késhegyre menő hajszát ugyanaz a sajtó, megnyugodhatnak hat már mai sorsukban, mert ismét más idők más elveket is vethetnek felszínre, melyek őket fogják rettenthetetlen hazafiakká átvárasztolni ugyanazon sajtóban.

De hogy találon megnyugvást ezekben a hirlapi bakugrásokban a magyar nemzet, mikor azt látja, hogy ez a hirlapírás már az alkotmányos időkben felkúszott a féltelenkedésnek olyan magasságra, melynél főlebb küszni már lehetetlen, úgy, hogy ma, mikor bizony már nagy rések tátonganak az alkotmányon, Laszberg és Rudnay már csak megismétlést halthatják ugyanazoknak a megisméztett durva szidalmaknak, melyek valamikor, nem olyan régen még a Banffy baró fejéhez röpöködtek és a sok hasznalattól bizony kissé már meg is koptak.

A nép, lehetetlen, hogy keresztül ne lasson mar ezeken az »aranyköpéseken.« A tisztviselők, kényszerhelyzetbe sodorva, a szemüket törülgetik: mi ördögöt ér a vármegyének aratott annyi diadal, ha ők kenyér nélkül maradnak? Mit ér a határozat, mely kimondja, hogy alispáni utalványra ki kell fizetni a havi gázsit, ha dacára ennek nem fizetnek az állampénztarak?

Nagy urak, kik ezeket a határozatokat provokálják, nem tudják: mit jelent az, ha egy szegény tisztviselő elsején nem kap fizetést. Ez pedig nagyon szomorú dolgot jelent, olyan szomorú dolgot, amelylyel szemben etörpül minden zajtózás, krumpli-és köpködési politika. Azok a nagyhangú ígéretek, hogy: ha legyőztük az ellenséget és vége lesz a háborúnak, mindenkit kárpótolni fognak, és az ellátási a l a p o k nem enyhítik a tisztviselők keserűségét, mert azok a bizonyos alapok egy hónapra alig elegendők és az ígéretek mögött ott van a kétség: hatha nem tudják legyőzni az ellenséget.

De ez csak a tisztviselők sora. Hát az a 19 milliónyi nép, mely a változott idők felszínre vetett új elvei mellett jogokat követel? — Ime, az is túrelmetlenkedik. Alig várja, hogy bevonulhasson az alkotmány sáncaiba. A nép, mely emlékezik ra, hogy Kossuth Lajos szabadtotta fel a jobbágyaságot, most megint egy Kossuth Lajost keres sóvárogva, aki neki hámat adjon; mert ez a nép azt mondja,

hogy a haza nem az övé, hanem csak egy millió emberé, egy kiváltságos társadalmi osztályé, mely nem akarja magához hasonlóvá tenni a munkást, akinek pedig szintoly jussa van a hazai röghöz.

A változott idők változott elvei mellett nincs többé szó paragrafusokról. Nem az mar a lényeg: csak a meg nem szavazott adókat lehet megtagadni, vagy az önként befizettek is. Ezek a törvénycsavarások mar kiesnek a nemzeti küzdelem korlátaiban. Nem arról beszél már a nép: az alkotmányos fedelmi joggyakorlás csak a király joga-e, vagy olyan, melyet a királynak csak a nemzettel egyértelműen szabad gyakorolnia? Ezeket a nép már kikapcsolta a vitából, mert örendelkezési jogot követel. Azt mondja: én, a nép vagyok a nemzet. Köve-e-jem istenadta jogomat, melynek ha birtokba jutottam, majd rendelkezem: magyar vezényszó legyen-e, vagy mi legyen.

Mért nem akarják hát megadni a jogot a népeknek, akik Kossuth Lajosra esküsznek? Attól félnék, hogy ha joga lesz a népeknek, erőt veszít a nemzet? Badar beszéd. A nép: a nemzet és nem a kiváltságosak kicsiny tabora. Hiszen azok, akik mindig a nép vallan kapaszkodtak be a törvényhozói állásba, czerszer harsogták felénk kortesbeszédükben, hogy a nép öntudatos és akarata törvény. Erősebb törvény annal is, amit a parlamentben alkotnak.

Aláírjuk ma, hogy tényleg így van. De akkor a megbontott államrendet is ma már csak a népmilliók alkotmányos jogának megnyilatkozása alapján lehet helyreállítani.

A kivándorlás.

Az 1903. évben alkották meg a kivándorlásról szóló törvényt, a gazdatsadalom mozgalmának hatása alatt. Alkalmunk volt tehát már az új törvény következményeit megfigyelni s megállapíthatjuk, hogy rögtön a törvény életbeéltetésének első esztendejében a kivándorlás eddig példátlanul álló arányt ért el. Ez mindenesetre sahlódas; mert habar a törvényes szabalyozottság a kivándorlás megszűnését nem remélhettük is, arra azonban még sem voltunk elkészülve, hogy az új törvény megkötő intézkedéseinek és elrendelt szigorúbb ellenőrzésnek hatása alatt kivándorlóink száma megkétszereződik.

Tavol áll tőlünk, hogy ezt az eredményt egy törvény tökéletlenségének vagy kizárólag ennek tulajdonítsuk. A kivándorlási kongresszusokon és azóta is volt alkalmunk ramutatni a gazdasági és társadalmi bajok egész sorozatára, melyeknek orvoslása nélkül a kivándorlást megállítani nem lehet. Sajnos, az azóta lefolyt idők nem kedveztek a belső munkálkodásnak, mert a magyar közvélemény figyelmét: és erejét közjogi kérdések kövénle, nem foglalkozhatott a haladó élet követelményeivel. Feltarthatatlanul és gyorsított tempóban haladtunk tehát az évtizedes közgazdasági politika által előkészített csőd felé, mely a nemzeti munkát különösen a mezőgazdasági termelés terén fenyegeti.

Mezőgazdasági birtokaink nagy része abba a siralmas állapotba jutott, hogy a mai értékesítési viszonyok között és a termelői erők kihasználásának mai felületességével több tőke és szakértelem befektetése nélkül a reája nehézsül telernek és szociális kötelelgének megfelelői képtelen. De mert birtokosaink nagyrésze tőkegyűjtés helyett inkább adósságot csinál s a drága kölcsönpénz nyereséges befektetésének az alacsony nyers-termény ar és az ingatag termelési eredmény nem kedvez, ennél fogva sem a föld kihasználásának intenzitása nem halad, sem új munka alkalom nem nyílik olyan aranyban, hogy az agrártereken szaporodó népesség csak apáinak viszonyai közé is elhelyezkedhessék, annál kevésbé fejlődhetik.

Igaz ugyan, hogy a mezőgazdasági munkabérek emelkednek s itt-ott alladó munkasszükségletéről panaszkodnak, de ez az agrár kultúra megfelelő intenzitása mellett nem bizonyít, hanem csak annak a következménye, hogy a kivándorlás, meg a városokba való beözönlés vidéki népességünk természetesen szaporulatát elnyeli; sőt van falu, mely az utolsó tíz év alatt lakosságának egytizedétől egészen egyhármadat elvesztette. Így aztán a nagy nyári munkaidő alatt nagy a kereslet a gazdák magasabb munkabért kénytelenek fizetni; amde a téli hónapokon a kényszer-munkatlanság átka nehézedik a népre. Itt van egyik nevezetes oka annak, hogy a kivándorlás — különösen Romania felé — mint munkáskérdés jelentkezik.

De nem is emelkedhetett mezőgazdaságunk általános foglalkoztató-képessége a munkásszevel szaporodásával és az igények fejlődésével arányban, mikor a magyar föld nagyobb részén szemtermelésre alapított, óadi gazdalkodás folyik, mikor a kis és törpebirtokok kategóriájában közel négy millió hold ugart hagyunk évente s mikor egyetlen esztendő szárazság a gazdák ezreit évekre visszaveti.

A kis és törpebirtokosok között — sajnos — még ma is kezdés a haladó elem. A fiúk apáik módjára gazdalkodnak s a birtok egyhanyadán, mely folyton kissebbedik, apáik módjára akarnak élni. Nagy és közép-birtokaink kihasználása is sok helyt még jobbadan a napsugárra és az esőre van alapítva. És hogy a természetre gyakorolt akció körül a szakértelem sem a modern aranyban vesz részt, erre elég jellemző adat az, hogy az ország felső gazdasági tanintézetibeől évente alig ötven olyan szakképzett fiatal ember kerül ki, akik majd a saját birtokaikat kezelhetik. A független birtokosság sarjai még ma is a jogi egyetemre özőnlenek és olyan szerepek után áhítoznak, melyeknek földbirtokos mivoltukhoz semmi köze. De hanyan akadnak olyanok, akik tanulmányaikat és istenadta képességüket annak szentelik, hogy kellő gazdasági és kereskedelmi képzettségre tévén szent, gazdaságukat kedvvel, odaadással s ha kell, aldoztatkséggel is valóban magas színvonalra emeljék? Nem különö-e, hogy az az osztály, mely a földből él, a maga nagy szellemi tőkéjének csak morzsáját juttatja vissza lételejának megerősítésére és fejlesztésére; ellenben versenyt vesz föl és erőt pazarol olyan téren, ahol a vagyontalan középosztályból kivalt honorációk is bőven akadnak az itt megoldandó honorációk szolgálatára!

Mind ezekből következik aztán, hogy míg a legkisebb közjogi kérdést is minuciózus figyelemmel kidolgozza a magyar elme, addig az ország anyagi létének alapjaiba vágó közgazdasági kérdéseket a nagy tömeg még csak meg sem érti és az ország nagyrészt földbirtokos képviselői évtizedeken át szerzetek törvényeket önmaguk ellen nem öntzetlenségből, de érzéketlenségből. Így eschett meg, hogy az iparnak és kereskedelmnek törvényes érdekképviseletet adtak, a mezőgazdaság nem kapott ilyet a mai napig sem; hogy éppen csak agrár főiskolánk nincs e mai napig sem; hogy míg az iparos foglalkozásához szükséges eszközöket törvény védi, addig a paraszt gazdának utolsó úszóját és agybelti vankost is elárverezhetik; hogy még ma is csak a kereskedők és iparosok hitelének szabályai szerint képes a gazda személyes hitelignétyét kielégíteni s a külön agrár-hitel kérdése megoldatlan, hogy a tökéletes végrehatási törvényvel, az italmérési törvényvel, illetve ennek kezelésével kiszípolozhattak a falvakat törvényhozó földbirtokos szemé előtt és neveltek és szerzetek vele szemben proletárokat; hogy a tözsdének épp oly erkölctelen, mint karos üzelmel döntő befolyást gyakorolhatnak annak a terménynek értékére nézve, mely milliók betetőv falatja; hogy kereskedelmi szízdőscink rosszak voltak s hogy évtizedes romlás és panasz után is csak apró eszközökkel tetteket bátorítalan kisérletek az ürlő falvak, a védetlen nép és a hanyatló birtokosság érdekében. Évek óta persze az in-

kább csak kilatásba helyezett munka is megakad és szünetel.

Ahol annyi tökéletlenség, annyi baj van s annyi kötelességmulasztás az agrikultúra terén. Ott egyetlen törvényt a kivándorlásért sem felelőssé nem tehetünk, sem nem akasztjuk meg a kivándorlást a legszigorúbb törvényekkel sem. S bármily kedvezőleg alakulnak is közgazdasági viszonyaink, a magyar mezőgazdaság, az amerikai fejlett ipar munkabéréivel versenyezni beláthatatlan időre képtelen lesz. Ha összehasonlítást tesz népünk, minden időben találhat nálunk nagyobb, fejlettebb és boldogabb országokat, hol érdekesb ugyan a verseny, de több érvényesülési tér kínálkozik s a vagyonszerzésnek is több esélye van, mint a mi kis országunkban. Amerika, hol még most is sok természeti erő kiaknáthatatlan, ez idő szerint legyőzhetetlen vetélytárs. Mutatja az, hogy évente közel egy millió munkást szed föl Európából. De végre az ő szakja is megtelik s akkor a népvándorlás megakad, hogy majd írnyt változtasson Afrika felé.

Összegezve az elmondottakat: a népvándorlást előidéző nagy mozgatóerőkkel szemben egy törvényekkel rendőri intézkedéseink tulságosan nagy jelentőséget tulajdonítani s attól sokat várni nem szabad. Itt az életrendet kell javítani, aminek különösen az a feltétele, hogy agrikultúránk színvonalát emeljék s így a földhöz kötött kereseti foglalkozásokat is jutalmazóba tegyék.

Üjdonságok

Szentes, 1905. november 30.

— **A póttartalékosok behívása.** Köztudomású, mert hiszen a hírlapok elégszer írtak róla, hogy a póttartalékosokat december 27-re katonai szolgálattételre falragaszokon hívták be, melyeket mindenütt az állami hivataloknál függesztettek ki. Hazafias dolog ma arra izgatni a szerencsétlen póttartalékosokat, akik voltaképpen az áldatlan politikai viszonyok számlomraméltó áldozatai, hogy ne is hederítsenek a falragaszokon való behívás szavára és ne jelentkezzenek katonáknál. Nagyon népszerűtlen és — el vagyunk rá készülve — a hazafiatlanság, sőt talán a hazafiatlanság vadját magunk ellen provokáló dolog az, ha mi most ezzel szemben, ennek éppen az ellenkezőjét tanácsoljuk a póttartalékosoknak; de lelkiismeretünk megnyugtat, hogy nem a kormányhatalom, hanem az ő saját jól felfogott érdekükben mondjuk: ne higgyenek az ellenszűgélésre izgató beszédnek, hanem jelentkezzenek önként december 27-én és ne tetőzzék anélkül is súlyos helyzetük szerencsétlenségét azzal, hogy a katonai hatóság szolgálattételre elővezetesse és mint katonaszökevényt büntesse meg őket.

— **Köztisztviselők szolgálati pragmatikája.** Az állami tisztviselők országos egyesülete küldöttségileg sürgette meg néhány nap előtt a miniszterelnöknek az állami tisztviselők régi óhajainak s ezek között kiváltképpen a szolgálati pragmatikának mielőbb való megalkotását. A budapesti lapok értesülése szerint, a minisztertanács, tekintettel arra, hogy a szolgálati pragmatika megalkotását a kormányprogram különben is a legsürgősebben megoldandó feladatok élére helyezi, azt a határozatot hozta, hogy e tárgyban a megvalósításához szükséges lépéseket haladéktalanul megteszi. Már december hó első napjaiban ankétet fognak e tárgyban tartani, amelynek feladata lesz a szolgálati pragmatikáról készített törvénytervezet irányelveinek megállapítása és az egész anyag előkészítése. A szaktanácskozmányban hivatalosan képviselve lesz a kir. kúria, a közigazgatási

biróság, az állami számvevőskés, az állami tisztviselők országos egyesülete és az egyes szakminisztériumok.

— **Gazdagylés Vásárhelyen.** A hódmezővásárhelyi gazdasági egyesület december 3-án délután 2 órakor, az ottani városháza nagyertermében gazdagylést tart, melynek különös érdekességet kölcsönöz az, hogy ezen a gyűlésen az országos gazdasági egyesület is képviselteti magát kiküldöttjei által és hogy a gyűlés főtárgyát: az alföldi gazdálkodás javítását végzett szükségessé változtatások megbeszélése fogja képezni. Ez a kérdés olyan közvetlenül érdeklí vármegyénk egész gazdaosztályát éppen annál a körülménnyel fogva, mert a mezőgazdálkodás megjavítása immáron az országos mezőgazdálkodás szükségé vált, hogy óhajandó volna, hogy Szentestől és a megyebeli községekből is minél több gazda vegyen részt, mint vendég, ezen a szomszédos gazdagylésen és okukon az ott előterjesztendő értekezésen és javaslatokon.

— **Védekezzünk a tüdővész ellen.** A magyarság sorait rémségesen pusztító fertőző kór: a tüdővész ellen való védekezésről tartott László Vilmos dr. városi főorvos vasárnap délután, a színházteremben népies és tanulságos előadást, vetített képekkel mutatva be a tüdővész pusztító munkájának minden fázisát. A főorvos ezen előadása iránt — dicséretére legyen mondván — óriási volt az érdeklődés úgyannyira, hogy a tágas nagy terem szintén szorongásig megtelt érdeklődőkkel. Jóval fölül az ezeken volt a főolvasásra tödülők száma, akik mindvégig legélesebb figyelemmel hallgatták László Vilmos dr. vonzó előadását mely az egyszerű elmékhez is közel-férköző módon tartva, igazán tanulságossá vált.

— **Kalabriáért.** Felhívás a magyar nemzet leányaihoz és fiaihoz. Ahol tízezrek lettek földönfutókká, százazrek hajléktalanokká és megszállhatatlanok vallottak kárt életükben, — hagyván maguk után özvegyet, árvákat — testi épségükben elvesztvén keresetképességüket és vagyonukban egy élet munkájának és érényeknek gyűjtött eredményét; a kalabriai földregés nyomorultjainak érdekében fordulunk a magyar közönségnek mindig nyitott szívéhez. Fordulunk hozzátok, magyar nemzetünk gyermekei; kicsinyek, nagyok, szegények és gazdagok: essék meg szívetek az emberi tehetetlenségen, amelynek lábai alatt megingott az anyaföld és segitsétek talpra, Isten és a magyar nemzet nevében az elesetteket. Minden adományt elkönyvelnek ketten: az olasz nemzet és a mindenható isten, a ki kísértést bocsjót az emberekre: az egyikre, hogy mennyit képes eltérni a hozzávaló szeretetéért; a másikra, hogy lássa mint segíti meg azt, akit az ő keze megsújtott. Jertek állírral, forinttal, ki mit nélkülözhet és az Isten szegényeinek asztalára tiszta szívvel tegye le kiki, mint a maga áldozatát. — Kelt Budapesten, 1905. november havában, a »Pro Calabria« elnöksége. Adományokat elfogad e lap szerkesztősége és a budapesti olasz kir. főkonzulátus is (VI. Nagy-Janos-utca 1. a.)

— **A tápéi plebános beiktatása.** Bogos Béla tápéi plebánost vasárnap iktatták be, fényes egyházi ünnepek között, az állásába. Az installációt a váci püspök megbízásából, Nagy Zachár dorozsmai plebános végezte, a ki istentisztelet közben szép

alkalmi beszédet mondott. Az installációval kapcsolatosan Szegecd város, mint kegyúr adta át az új plebánosnak a plebánia javait. Az installációt fényes lakoma rekesztette be.

— **Művészestély.** Az izr. jótékony nőegylet december 2-ki, szombat esti művészestélyének sikere, a közönség széleskörű érdeklődése folytán ma már biztosítottak mondható. A fővárosi lapok színházi rovataiban az a hír jelent ugyan meg a napokban, hogy az ottani népszínház december 1-én megnyílik, ami azt eredményezhette volna, hogy ennek a színházunk országos hírnévű művésze: Kovács Mihály kénytelen lett volna az utolsó órában itteni közreműködéséről lemondani; — de éppen mert esetleg ezt a hírt közönségünk körből is olvashatták többen, ezek megnyugtatására sietünk közreadni, hogy a művészet rendezőségéhez tegnap érkezett távirat a népszínház megnyitásának hirtelét határozottan megcáfolja és arról értesít, hogy Kovács szombaton délután 4 órai vonattal Szentesre érkezik. A műsor rendjében egybírnat Felhő Rózi kívánságára az a változás esik, hogy nem a Fregoli-jelenetben mutatkozik be, hanem Huszka Jenő: »Valami mondani valója« dalában, míg a Fregoli-jelenet a második piésze lesz. A belépőjegyek keletkezője mellett jól teszi mindenki, ha a jegyét előre megváltja Guszt Lipót úr üzletében.

— **Emberhalál a dugott bálnon.** Gavallér György, Német Zsabór Péter és Antal, meg Molnár Mihály sándorfalvi legények a múlt évi október 30-án egy, Molnár Janosné sándorfalvi tanyáján, hatósági engedély nélkül tartott, úgynevezett »dugott« bálnon Palinkó Dániel bottal úgy ütötték fején, hogy ez a szenvedett ütés folytán koponyacsonttörést szenvedett és meghalt. A négy legény ezért a napokban a szegedi esküdőbiróság elé került, ahol Német Zsabór Péter kivételével valamennyien tagadták, hogy ők Palinkó bántották volna. Ezenföül mind a négyen ittaságukkal védekeztek. Az esküdtek azonban valamennyijüket vétkesnek mondták ki a halált okozó súlyos tettsértés büntetésében és ezért Gavallér Györgyöt négy évi, Német Zsabór Pétert 3 évi, Német Zsabár Antalt 4 évi és Molnár Mihályt 5 évi fegyházra ítélték el, ami ellen az elítéltek semmisségi panaszt jelentettek be.

— **Teaestély.** A jótékony nőegylet teaestélyei mind nagyobb vonzóerővel vannak közönségünkre. Az egylet f. hó 25-iki teaestélye már olyan szép számú részt vevőt vonzott szombaton este a kaszinó termébe, hogy bali közönségnek is bevált volna, számanál fogva, az egybegyűlt társaság, amely lelkesen tapsolta Onody Irmuska kisasszony humoros magánjelenetét, Kírer József gyönyörű énekét és a gyaszja miatt elmaradt Berecz Sándor tanár egy Tven-Márk fordítását, melyet helyette Regdon Géza olvasott fel. A családias jellegű, kedélyes teaestély reggel 5 óráig tartotta ezuttal is együtt a társaságot.

— **Kiáradt a Tisza vize.** Ritka jelenség így november végén, hogy a Tisza vize kilépjen a medréből. Az őszi esőzések okozta vízduzzadás november derekájig rendszerint minden baj nélkül folyik le máskor. Az idén azonban a rendkívüli bő csapadék úgy megduzzasztotta a vizeket, hogy a Tisza kiöntött már napok előtt a medréből, ellepte a víz felől anyaggyödröket és a védgát padkáját mossa. Amilyen öröndetes gazdasági szempontból, hogy 2 évi rendkívüli szárazság után ilyen bő esőzések áztatják meg a szomszám földet, annyira káros a Tisza kiáradása az ármentesítő társulat töltéscsökkentési munkájának foglalkoztatva volt szegény kubikosokra, kiket ez az áradás a munkából verte ki és kezesetüktől fosztott meg.

— **Felolvasás.** A zsidó hitközség keblében működő talmudthóra egyesület, melynek a téli évadban első és — tegyük hozzá, kiválóan sikerült és látogatott felolvasó estélye f. hó 19-én volt a központi szálloda nagytermében, — a második felolvasó estélyét a jövő vasárnap, december 2-án tartja meg, délután 5 óra körül, ezúttal azonban a kereskedő-egyesületnek a Petőfi-szálloda bérházrészén levő helyiségében. Ez alkalommal felolvassanak Purjesz Lujza kisasszony és Csallány Gábor úr, Kelemen Erzsike kisasszony pedig szaval.

— **Gépjárató tanfolyamok a mótortulajdonosoknak.** A kereskedelemügyi miniszter értesítést küldött az iparkamrához arról, hogy a kir. technológiai iparmúzeum gépcsmarokában, Budapesten, négy anthracit, kősz és lasztényüzemre alkalmas, szivórendszerű generátor-gézmotor van kiállítva melyek kezeléséről a múzeum hat napig tartó tanfolyamokat rendez. E tanfolyamokon díjmentesen résztvehetnek azok az iparosok, akik motorüzemre szándékoznak berendezkedni, motort kezelnek, vagy kezelni akarnak és akikkel a tulajdonosok mótortulajdonosok szeretnének együttműködni. A tanfolyamok vidéki résztvevői felárú utazási kedvezményt is kapnak. Jelentkezni lehet irasosan levélben vagy személyesen, a m. kir. technológiai múzeumnál, Budapesten.

— **Munkások kerestetnek.** A földművelésügyi miniszter értesítette a hatósági munkasközvetítő hivatalokat, hogy különböző munkaknal mintegy négyszáz kubikosra és néhány talicskakészítő munkásra van szükség. A feltételeket az érdeklődő földmunkások a munkasközvetítő hivatalokban tudhatják meg.

— **A Pivár-féle alapítvány.** A közoktatásügyi minisztérium megengedte, hogy boldogult Pivár Ignác, a vakok budapesti orsz. kir. nevelő- és tanintézete igazgatójának emlékére ismerősei, barátai és tanítványai körében, egy, a nevét viselő alapítvány létesítése céljából gyűjtés rendeztessék. Ez a hír széles körben fog örömet kelteni, mert akik Pivár egyéniségét és működését ismerték, szívesen fognak e célra adozni és csakhamar megteremtik egy olyan alapítvány létesítéséhez szükséges összeget, melyen egy szerencsétlen gyermeket lehet eltartatni és ekként az életnek megmenteni. Az igazgatóság e tárgyban a közel jövőben névre szóló gyűjtőlevelet fog kibocsátani s akik talan valamelyes okból — erre illetékesek — szabályszerűen kiállított gyűjtőlevelet nem kapnának, forduljanak az igazgatósághoz, mely az ez irányban hozzá intézett kérelemnek rögtön eleget fog tenni. Egyébként az igazgatóság már most is elfogad adományokat és azokat köszönettel nyugtazza. Az adományok a vakok budapesti orsz. kir. nevelő- és tanintézetének igazgatójához, Heródeák Károlyhoz címzetten küldendőek be.

* „**Antidol**” a legjobb gyógyszer: fejfájás, ideges fejfájás és nátha ellen. A szert nem kell bevenni, néhány csepp a tenyéren eldörzsölve s használati utasítás szerint belélegezve, azonnal megszűnteti a bajt. Sok ezer ember használja s mindenki csak jót mond róla. Kérdezze ismerőseit: hogy használják?

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonoknak, ismerősöknek és jóbarátoknak, kik felejtethetetlen jó anyának, özv. Magyar Karolyne Karay Lidának végzettségételen megjelenni és részvételük mély fájdalomukat enyhíteni szívesek voltak, ez utón fejezzük ki köszönetünket.

Szentes, 1905. November hó

A gyászoló család.

Irodalom.

A **Vasárnapi Újság** november 26-iki számának 25 képe közül első helyen Hakon norvég király és neje arcképe áll, a kirkóli érdekes cikk szó. Verseket Szabolcska Mihály és Just Béla, ebeszélést Gottier Lajos, érdekes történeti cikket egy öbűbajos Bat-hory-sariról báró Nyáry Albert írtak, a Re-

génytár mellékleten Szemere György eredeti és Hamlin Garland angoltól fordított regényét közli képekkel. A lipotvárosi Szent István-templom fölszenteléséről két kép, a Műcsarnok téli kiállításából Pallik Béla, Deák-Ebner Lajos, Edvi Illés Aladar, Peske Géza, Kunfy Lajos és Gardos Aladar festményei, a flottatüntetésben résztvevő két hadihajónk képe, cikk s 3 kép az államvasúti motorkocsikról, tárcsáikról a hétről, s a spanyol király arcképe és Bécsbe való bevonulásának képe, Koós Ferenc nekrológja (arcképpel), cikk a budapesti Kárpel-ház érdekes irodalomtörténeti emlékeiről, Lehoczyk Tivadar cikke az általa talált hajdumegyei, egykori lelet bronzkori tárgyaitól (képpel), cikk és kép két fiatal amerikai magyar feltalárólól.

Felolvaszerkesztő: **BÁNFALVI LAJOS.**
Társzerkesztő: **MATEFFY LÁSZLÓ.**
Kiadótulajdonos „Szentés és Vidéke” könyvnyomda

Özv. Schiller Lipótnénál egy külön bejárattú bútorozott szoba van kiadó.

I. tized Betlehem útca 271. szám.

Egész éven át nyitva

Felix-gyógyfürdő

téli és nyári gyógyhely

NAGYVÁRAD MELLETT.

Gyógyjavallat **Csuz (Reuma) és Köszvény ellen** I-ső rendű napi ellátás szoba, fűtés, világítás és fürdés

6 koronától feljebb.
Prospektust küld az igazgatóság

Egész éven át nyitva. 10-9

Csongrádvármegye alispánjától.

8867/alsp. 1905. sz.

Hirdetmény.

Csongrádvármegye háztartásához az 1906. évben szükséges papír, irodai szer, valamint a litograf és írógépekhez szükséges anyagok, továbbá az új ügyviteli szabályzatban előirt kezelési könyvek és nyomtatványok beszerzésére, végül a vármegyei hivatalos lap nyomdai előállításának biztosítására zennel zárt-ajánlati versenytárgyalást hirdetek.

Felhívom ennél fogva mindazokat, akik a szállítást, illetve a vállalatot einyerni óhajtják, hogy a zárt írásbeli ajánlataikat külön a papír és irodai szerekre, külön a nyomtatványokra és külön a Hivatalos Lap nyomdai előállítására nézve — megfelelő mintákkal felszerelve, az egységárok kitüntetésével ezen alispáni hivatalnál 1905. évi december hó 11-én délelőtt 10 óráig nyujtsák be, amikor is az ajánlatok elbiraltatni fognak.

A beszerzendő irodai cikkek és nyomtatványok mennyiségére vonatkozó közelebbi adatok ezen alispáni hivatalnál megtekinthetők.

A szállítás az ajánlat elfogadása után azonnal teljesítendő.

Szentes, 1905. évi nov. 25-én.

Mátéffy, h. alispán.

Uj varrógép-raktár.

ÉRTESETÉS.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy **Kecskeméten, III. tized, Nagykőrösi és Koháry-útca sarkán levő Király József úr házában Beretvás-szállodával szemben**

varrógép-, kerékpár-üzletet és javítóműhelyt

nyitottam. — Állandóan raktáron tartom és kényelmes részletfizetésre is szállított a legolcsóbb **VARRÓGÉPEKET** és kizárólagos elárúítási joggal tartom raktáron a jelenkor legszolidabb készítményét, a világhírű **Wheeler & Willson** amerikai és a „Pfaff” családi lengős karikahajós, **Central** Bobin és balkarú karikahajós **VARRÓGÉPEKET** — családi használatra és minden ipari célokra, melyek minőség, könnyű és zajtalan járás, szerkezeti tökéletesség, sokoldalú használhatóság, legszebb varrási képesség és tartósság tekintetében nemcsak kiállják a versenyt, de bebizonyíthatólag föllülmúlják a legtöbb amerikai gyártmányú varrógépeket is. Egyedül nálam kaphatók a **JOHN-FÉLE** telített gőzzel működő

mosógépek és ruhafacsaró gépek

— részletfizetésre is — melyekkel a mosás felényi idő alatt, felényi költséggel végezhető és a ruha a dörzsöléssel való kopástól teljesen megkíméltetik. Tízennyolc éven át e téren működésből a nagyérdemű közönségnek bő alkalma lévén meggyőződni, legszolidabb eljárásom és az ezen üzletnél elkerülhetlenül szükséges szakképzettségemről, azon reménnyel vagyok új üzletem alapításánál, hogy az eddig bennem helyezett bizalmat jövőben is fentartani és becses rendelésekkel minden időben kitüntetni kegyeskednek, melyek után vagyok a nagyérdemű közönségnek szolgálatra kész hive,

kiváló tisztelettel: **TÉBY LAJOS.**

Megbízásokat új gépek vételére vagy javítások eszközzésére elfogadok **SZENTÉSEN** Bányai J. utóda cégnél. 6-5